

УДК 347.957

DOI: 10.33663/1563-3349-2021-90-53

М.О. САРНАВСЬКИЙ

КАСАЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ УХВАЛ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Розкриваються зміст та обсяг передумов, наявність яких є обов'язковою для реалізації права на касаційне оскарження ухвал у господарському судочинстві.

Аналізуються законодавчі новели, що стосуються унормування порядку такого оскарження, а також практика суду касаційної інстанції у контексті практичного застосування вказаних новел. Останні охарактеризовано як такі, що вдосконалюють порядок касаційного оскарження ухвал, роблять його доступнішим для учасників господарського процесу.

Ключові слова: господарське судочинство, касаційне оскарження, ухвала, передумови касаційного оскарження, суд касаційної інстанції.

Sarnavskiy Mykola. Cassation appeal of rulings in commercial judicial procedure

The article is devoted to the analysis of the essence of cassation appeal of rulings in commercial litigation. The content and scope of the preconditions required for the exercise of the right to cassation appeal of rulings are revealed.

Legislative novelties related to the regulation of the procedure of such an appeal have been analyzed. The practice of the court of cassation in the context of practical application of these novelties is analyzed. The novelties are characterized as those aimed at improving the procedure for cassation appeal of rulings and making it more accessible to participants in the commercial process.

Key words: commercial litigation, cassation appeal, ruling, preconditions of cassation appeal, court of cassation.

Право на касаційне оскарження судових рішень є елементом права на судовий захист. У сучасних процесуальних системах воно регламентоване як право на оскарження рішень, що набрали законної сили.

Касаційне оскарження судових рішень є останньою національною гарантією захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів осіб, які беруть участь у судовому процесі. Вітчизняне господарське процесуальне законодавство у ч. 3 ст. 317 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) передбачає, що постанова суду касаційної інстанції є остаточною і оскарженню не підлягає.

Питання касаційного оскарження судових рішень завжди були у центрі уваги вчених-процесуалістів, таких, як А. О. Згама, Д. Д. Луспеник, Л. М. Ніколенко, А. Й. Осетинський, А. В. Помазанов, Д. М. Притика, Н. Ю. Сакара, С. В. Степанов та ін. Однак здебільшого вченими приділялася увага дослідженню касаційного оскарження рішень суду, а оскарження такого виду судового рішення, як ухвала, досліджувалося опосередковано.

Вітчизняне процесуальне законодавство є динамічним. До Господарського процесуального кодексу України, який було викладено у новій редакції у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 р. № 2147-VIII (далі – Закон України 2017 р.) [1], законодавцем неодноразово вносилися зміни. Вони стосувалися, зокрема, і врегулювання питань, пов'язаних із касаційним переглядом судових рішень. Це обумовлює потребу в аналізі цих законодавчих новел, висвітленні основних тенденцій унормування касаційного оскарження.

Допуск до касації як базисна ідея має відповідати визнаним стандартам судового процесу, забезпечувати його економію, а також стабільність судових рішень. Це вимагає дотримання принципу інстанційності; наявності підстав для перегляду, безпосередньо пов'язаних із функцією касаційного суду, зокрема обов'язковості апеляційного оскарження; встановлення розміру позову та суми задоволених судом позовних вимог; конкретизації переліку судових рішень, які не підлягають такому оскарженню; дотримання умов допуску до касаційного перегляду [2].

Право на касаційне оскарження не є безумовним. Воно виникає за наявності передбачених законом передумов. У науковій літературі такі передумови класифікують на три групи: 1) об'єктивні; 2) суб'єктивні; 3) формальні [3].

Об'єктивні передумови касаційного оскарження ухвал передбачають, що об'єктом такого оскарження можуть бути: 1) ухвали суду першої інстанції, зазначені в пунктах 3, 6, 7, 13, 14, 21, 25, 26, 28, 30 частини першої статті 255 ГПК України, після їх перегляду в апеляційному порядку; 2) ухвали суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті або закритті апеляційного провадження, про повернення апеляційної скарги, про зупинення провадження, щодо забезпечення позову, заміни заходу забезпечення позову, щодо зустрічного забезпечення, про відмову ухвалити додаткове рішення, про роз'яснення рішення чи відмову у роз'ясненні рішення, про внесення або відмову у внесенні виправлень у рішення, про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про заміну сторони у справі, про накладення штрафу в порядку процесуального примусу, окремі ухвали; 3) ухвали суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку у справах про банкрутство (неплатоспроможність) у випадках, передбачених Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Скарги на ухвали, що не входять до вищезазначеного переліку, включаються до касаційної скарги на рішення суду першої інстанції чи постанови суду апеляційної інстанції. У разі ж подання такої скарги окремо від відповідного рішення чи постанови, вона згідно із ч. 2 ст. 304 ГПК України повертається заявнику.

Окрім того, законодавець встановив певні обмеження щодо реалізації права на касаційне оскарження ухвал та у ч. 3 ст. 287 ГПК України передбачив, що не підлягають касаційному оскарженню ухвали суду першої та апеляційної інстанцій у справах, рішення у яких підлягають перегляду в апеляційному порядку Верховним Судом. Також не підлягають касаційному оскарженню судові рішення, у тому числі ухвали, постановлені у малозначних справах та у справах з ціною позову, що не перевищує п'ятиста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо: а) касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної

правозастосовної практики; б) особа, яка подає касаційну скаргу, відповідно до цього Кодексу позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи; в) справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу; г) суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково.

Водночас законодавцем у Законі 2017 р. не визначено, що слід розуміти під такими поняттями, як «питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики» та «справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи». Варто погодитися із зауваженнями Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, що наявність у законі таких оціночних понять може не лише негативно позначитися на судовій практиці, а й створити в судовій системі додаткові підстави для корупційних зловживань. Відтак не дотримано принципу юридичної визначеності закону як складової принципу верховенства права та не враховано сталої практики Європейського суду з прав людини, який вимагає достатньо чітких формулювань правових норм у тексті нормативно-правових актів [4].

Дійсно, аналіз судової практики свідчить про неоднозначність підходів суддів касаційного суду до тлумачення зазначених понять. Так, в ухвалі Верховного Суду від 29.11.2021 у справі № 906/1352/20 колегія суддів вказує: «Фундаментальне значення для формування правозастосовної практики означає, що скажчик у своїй касаційній скарзі ставить на вирішення суду касаційної інстанції проблему, яка, у випадку відкриття касаційного провадження Верховним Судом, впливатиме на широку масу спорів, створюючи тривалий у часі, відмінний від минулого підхід до вирішення актуальної правової проблеми» [5]. Водночас інша колегія суддів тлумачить це поняття інакше: «Питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики, має бути головним або основним питанням правозастосовної практики на сучасному етапі її розвитку й становлення, воно повинно мати одночасно винятково актуальне значення для її формування» [6].

Запровадження у господарському процесуальному законодавстві категорії «малозначна справа», а також окремого процесуаль-

ного порядку розгляду таких справ у формі спрощеного позовного провадження значно вплинуло на реалізацію права на касаційне оскарження ухвал. У науковому середовищі необхідність таких нововведень давно обговорювалася та підтримувалася. Наголошувалося, що такий «процесуальний фільтр» не слід розглядати як обмеження у доступі до правосуддя. Вказаний механізм переслідує мету розвантаження суду касаційної інстанції та прискорення розгляду окремих категорій справ [7]. Водночас Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у висновку на проєкт Закону 2017 р. вказало, що обмеження кола справ, які підлягають касації, істотно звужує конституційні права суб'єктів на касаційне оскарження судових рішень, що може призвести до суттєвого збільшення випадків оскарження судових рішень, прийнятих національними судами, до Європейського суду з прав людини [8]. Дійсно, зважаючи на те, що інститут малозначних справ є нововведенням для господарського процесуального законодавства України, можливі певні труднощі у практичній реалізації його норм, а відтак негативні відгуки у правозастосовувачів. Проте варто враховувати, що необхідність такого нововведення була викликана багатьма факторами. Одним із основних було намагання законодавця гармонізувати вітчизняне господарське процесуальне законодавство із законодавством провідних європейських країн, що, безумовно, заслуговує позитивної оцінки.

Порівняльно-правовий аналіз норм чинного ГПК України, які встановлюють перелік ухвал, що можуть бути об'єктом касаційного оскарження, та відповідних норм ГПК України у редакції, що діяла до набрання чинності Законом 2017 р., свідчить про їх суттєві відмінності. Вони полягають, зокрема, у різному способі зазначення переліку оскаржуваних ухвал. Якщо у попередній редакції ГПК України законодавець визначав перелік оскаржуваних ухвал у касаційному порядку через перелік ухвал, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку (п. 2 ч. 1 ст. 107, ч. 1 ст. 1113), то у новій редакції ГПК України законодавцем чітко розмежовано переліки ухвал суду першої та апеляційної інстанцій, які підлягають касаційному оскарженню.

У контексті розгляду об'єктивних передумов для реалізації права на касаційне оскарження ухвал окремої уваги, на нашу думку, заслуговує питання строків такого оскарження. Частина 1 стат-

ті 288 ГПК України встановлює двадцятиденний строк на подання касаційної скарги на ухвалу, який починається з дня її проголошення. Якщо ж у судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини ухвали, що оскаржується, або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи зазначений строк обчислюється з дня її повного складення. Зауважимо, що законодавець не розмежовує строки на касаційне оскарження залежно від виду судового рішення. Той же двадцятиденний строк визначено для оскарження рішень та постанов суду. Така правова регламентація часових меж подання касаційної скарги вказує на те, що законодавець складність підготовки касаційної скарги на ухвалу прирівнює до складності підготовки такої скарги й на інші види судових рішень.

Водночас проведений порівняльно-правовий аналіз ГПК України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України, а саме тих норм, що встановлюють порядок касаційного оскарження ухвал, дав змогу виявити неоднозначність підходів законодавця до встановлення строків на подання касаційної скарги на ухвалу. Положення Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України надають скаржнику право на касаційне оскарження ухвали протягом тридцяти днів з дня її проголошення, що на десять днів більше, ніж у господарському судочинстві. Вищевказані процесуальні кодекси були прийняті у новій редакції одним Законом 2017 р. У переважній більшості норми цих кодексів мають багато спільного в регулюванні питань порядку касаційного оскарження. Вбачається, що встановлення строкових меж касаційного оскарження ухвал також мало б бути уніфіковано.

Другою групою передумов для реалізації права на подання касаційної скарги є суб'єктивні передумови. Вони полягають у законодавчому визначенні кола осіб, котрі наділені правом оскарження. Це є важливим для впорядкування процесуальних відносин, що виникають при незгоді певних осіб зі змістом постановленої ухвали.

Частина 1 статті 287 ГПК України наділяє правом касаційного оскарження дві категорії осіб: 1) учасників справи; 2) осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки. Однак, якщо учасники справи є без-

умовними суб'єктами касаційного оскарження, то друга категорія суб'єктів наділяється правом подати касаційну скаргу на ухвалу лише після перегляду такої ухвали в апеляційному порядку за апеляційною скаргою цієї особи, крім випадку, коли судові рішення про права, інтереси та (або) обов'язки такої особи було ухвалено безпосередньо судом апеляційної інстанції. Застосування законодавцем вказаної умови при формулюванні переліку суб'єктів касаційного оскарження певною мірою звужує цей перелік. Водночас це відповідає меті прийняття нової редакції ГПК України, дозволяє зменшити ймовірність затягування розгляду спору та забезпечити його своєчасність.

Формальні передумови, які належать до третьої класифікаційної групи, полягають у вимогах законодавця до форми та змісту касаційної скарги. У ч. 1 ст. 290 ГПК України передбачено, що касаційна скарга подається у письмовій формі. Системний аналіз норм ГПК України свідчить, що дотримання вимог щодо подання до суду касаційної інстанції процесуальних документів у письмовій формі, у тому числі касаційної скарги, може бути реалізоване шляхом їх подання як у паперовому, так і в електронному вигляді (за термінологією законодавця: «в паперовій формі» та «в електронній формі»).

Розвиток інформаційних технологій та динаміка законодавчих процесів створюють перспективи для розширення документообігу в електронній формі. Законодавець при прийнятті Закону 2017 р. удосконалив механізм правового регулювання господарського судочинства у частині електронного обміну інформацією. На заміну Автоматизованій системі документообігу суду, функціонування якої здійснювалося відповідно до ст. 21 ГПК України (у редакції, що діяла до набрання чинності Закону 2017 р.), законодавцем введено Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (далі – ЄСІТС). Її функціонування унормовано ст. 6 ГПК України.

ЄСІТС характеризується широкими функціональними можливостями та дає змогу перенести більшість операцій у процесі здійснення судочинства, а також операцій з обслуговування діяльності щодо здійснення правосуддя, в електронну форму, автоматизувати деякі аналітичні, моніторингові, статистичні та інші операції, підвищити ефективність процесу розгляду та вирішення справи. Запровадження ЄСІТС покликано забезпечити перехід України до

системи електронного судочинства та поступове заміщення традиційної (паперової) системи правосуддя, що відповідатиме європейським нормам та стандартам та виведе державу на новий рівень здійснення правосуддя [9].

Абзацом 22 підпункту 17 пункту 1 розділу XI «Перехідні положення» ГПК України передбачено, що окремі підсистеми (модулі) ЄСІТС починають функціонувати через 30 днів з дня опублікування Вищою радою правосуддя у газеті «Голос України» та на веб-порталі судової влади України оголошення про створення та забезпечення функціонування відповідної підсистеми (модуля) ЄСІТС. Перше та поки що єдине таке оголошення було опубліковане у газеті «Голос України» від 04.09.2021 № 168 (7668) [10]. Воно стосувалося трьох підсистем (модулів) ЄСІТС – підсистеми «Електронний кабінет», підсистеми «Електронний суд» та підсистеми відеоконференцзв'язку. Таким чином, зазначені в оголошенні Вищої ради правосуддя підсистеми (модулі) ЄСІТС почали офіційно функціонувати з 5 жовтня 2021 року. Відтак, починаючи з цієї дати, враховуючи положення ГПК України, у осіб, які бажають подати касаційну скаргу на ухвалу, з'явилася можливість здійснити це ще й у електронній формі.

Початок функціонування вищевказаних підсистем (модулів) ЄСІТС вплинув також на порядок подання касаційної скарги. Відтепер положення абзацу 8 підпункту 17 пункту 1 розділу XI «Перехідні положення» ГПК України про подання касаційної скарги через апеляційні суди втратили чинність, і відповідно до ст. 289 ГПК України касаційна скарга подається безпосередньо до суду касаційної інстанції. Це стосується касаційних скарг як у паперовій, так і електронній формах.

Подання касаційної скарги у електронній формі здійснюється з використанням підсистем (модулів) ЄСІТС у порядку, визначеному Положенням про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС, затвердженим рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21 [11], та нормами процесуального законодавства, що регулюють порядок вчинення таких дій після початку функціонування відповідних підсистем (модулів) ЄСІТС.

Такі нововведення сприятимуть поліпшенню процесу відправлення правосуддя, зроблять його ефективнішим та доступнішим.

Вбачається, що початок функціонування цих трьох підсистем (модулів) ЄСІТС є лише початком реформування правосуддя. Адже у проєкті Положення про ЄСІТС, який був запропонований для затвердження Вищій раді правосуддя у 2019 році, містилася інформація про 18 модулів (підсистем) ЄСІТС, зокрема: підсистема «Єдиний державний реєстр судових рішень», підсистема «Єдиний державний реєстр виконавчих документів», підсистема електронного документообігу, підсистема автоматизованого розподілу справ, підсистема «Веб-портал судової влади України», модуль фіксування засідань технічними засобами, модуль відеотрансляції засідань, підсистема управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю, підсистема «Суддівське досьє», підсистема «Електронний архів», підсистема «Судова практика», підсистема аналітики, статистики, планування, звітності, підсистема «Відкриті набори даних», підсистема «Автоматизована взаємодія з іншими автоматизованими системами», контакт-центр органів судової влади та служба технічної підтримки користувачів ЄСІТС. Проєкт не було затверджено, але деякі з підсистем (модулів) почали працювати у тестовому режимі. Початок їх повноцінної роботи очікується незабаром.

Подання касаційної скарги на ухвалу передбачає обов'язок скаржника дотримуватися також змістовних вимог касаційної скарги. Перелік обов'язкових елементів касаційної скарги зазначений у ч. 2 ст. 190 ГПК України, він містить вісім пунктів. Недотримання вимог хоча б одного з них матиме наслідком залишення касаційної скарги без руху. Так, суд касаційної інстанції, встановивши факт недотримання вказаних вимог до касаційної скарги, залишає останню без руху, постановляючи відповідну ухвалу, в якій зазначає недоліки касаційної скарги, спосіб і строк їх усунення. Неусунення зазначених недоліків у встановлений судом строк тягне за собою повернення касаційної скарги особі, яка її подала.

Отже, у механізмі захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів учасників судового процесу найвищою ланкою є касаційне оскарження. У вітчизняному господарському процесуальному законодавстві регламентація касаційного оскарження ухвал є динамічною. Найсуттєвіших змін вона зазнала у зв'язку із прийняттям ГПК України у новій редакції. У ГПК України з'явився інститут малозначної справи, змінено перелік

ухвал, які підлягають касаційному оскарженню, скаржнику надано можливість подавати касаційну скаргу як у паперовому, так і у електронному вигляді. У цілому такі законодавчі новели спрямовані на приведення вітчизняного господарського процесуального законодавства у відповідність до європейських стандартів.

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436. 2. Глущенко С. В. Касаційне оскарження як конституційна засада перевірки судових рішень в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2010. С. 10. 3. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н. В. Іванюта. Київ: ВД «Дакор», 2020. С. 182-184. 4. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів»: проект № 6232 від 10.07.2021 р. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&pf35401=429247>. 5. Ухвала Верховного Суду від 29.11.2021 р. у справі № 906/1352/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101424087>. 6. Постанова Верховного Суду від 04.03.2021 р. у справі № 916/2419/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95502300>. 7. Попов О. І. Мало-значність справи як процесуальний фільтр доступу до суду касаційної інстанції: окремі питання судової практики. *Малозначні спори: європейський та український досвід вирішення*: зб. наук. праць. Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23-24 лист. 2018 р.). Київ: ВД «Дакор», 2018. С. 145. 8. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (реєстр. № 6232 від 23.03.2017 р.) URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&pf35401=425925>. 9. Берназюк О. О. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система: поняття та структура. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 326-330. 10. Про початок функціонування трьох підсистем (модулів) ЄСІТС – «Електронний кабінет», «Електронний суд», підсистеми відеоконференцв'язку : оголошення Вищої ради правосуддя. *Голос України*. 2021. № 168 (7668). С. 15. 11. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи : рішення Вищої ради правосуддя від 17.07.2021 р. № 1845/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/8931>.

References

1. Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv : Zakon Ukrainy vid 03.10.2017 r. № 2147-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2017. № 48. St. 436. 2. Hlushchenko S. V. Kasatsiine oskarzhennia yak konstytutsiina zasada perevirky sudovykh rishen v Ukraini : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Kyiv, 2010. S.10. 3. Hospodarske protsesualne pravo Ukrainy : pidruchnyk / L. M. Nikolenko, N. V. Ivaniuta. Kyiv : VD «Dakor», 2020. S. 182-184. 4. Zauvazhennia Holovnoho yurydychnoho upravlinnia Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv» : proekt № 6232 vid 10.07.2017 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&pf354_01=429247. 5. Ukhvala Verkhovnoho Sudu vid 29.11.2021 r. u spravi № 906/1352/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101424087>. 6. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 04.03.2021 r. u spravi № 916/2419/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95502300>. 7. Popov O. I. Maloznachnist spravy yak protsesualnyi filtr dostupu do sudu kasatsiinoi instantsii: okremi pytannia sudovoi praktyky. *Maloznachni spory: yevropeiskyi ta ukraïnskyi dosvid vyrishennia* : zb. nauk. prats. Materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 23-24 lyst. 2018 r.). Kyiv : VD «Dakor», 2018. S. 145. 8. Vysnovok Holovnoho naukovy-ekspertnoho upravlinnia Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv» (reistr. № 6232 vid 23.03.2017 r.) URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=61415&pf35401=425925>. 9. Bernaziuk O. O. Yedyna sudova informatsiino-telekomunikatsiina systema: poniattia ta struktura. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2019. № 6. S. 329. 10. Pro pochatok funktsionuvannia trokh pidsystemy (moduliv) YeSITS – «Elektronnyi kabinet», «Elektronnyi sud», pidsystemy videokonferentszviazku : oholoshennia Vyshchoi rady pravosuddia. *Holos Ukrainy*. 2021. № 168 (7668). S. 15. 11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok funktsionuvannia okremykh pidsystem Yedynoi sudovoi informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy : rishennia Vyshchoi rady pravosuddia vid 17.07.2021 r. № 1845/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/8931>.

Sarnavskiy Mykola. Cassation appeal of rulings in commercial judicial procedure

The article is devoted to the analysis of the essence of cassation appeal of rulings in commercial litigation. The content and scope of the preconditions required for the exercise of the right to cassation appeal of rulings are

revealed. Such preconditions are divided into objective, subjective and formal.

The analysis of legislative novelties concerning the standardization of the procedure for cassation appeal of rulings has been carried out. It is described that in the economic procedural legislation the regulation of cassation appeal of rulings is dynamic. It has experienced the most significant changes in connection with the adoption of the new version of the Commercial Procedure Code of Ukraine. The Commercial Procedure Code of Ukraine has introduced the institute of insignificant cases, changed the list of rulings subject to cassation appeal, gave the complainant the opportunity to file a cassation appeal both in paper and electronic form. The novelties are characterized as those aimed at harmonizing the domestic procedural legislation in line with European standards.

The practice of the domestic court of cassation in the context of practical application of these novelties is analyzed.

Key words: commercial litigation, cassation appeal, ruling, preconditions of cassation appeal, court of cassation.